

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förhandlingarna om övergripande luftfartsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Qatar och Förenade Arabemiraten, ett avtal om ett gemensamt luftrum med Turkiet, luftfartssäkerhetsavtal mellan Europeiska unionen och Kina och Japan samt ändring av luftfartssäkerhetsavtalet mellan Europeiska unionen och Amerikas förenta stater

Förhandlingarna om övergripande luftfartsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Qatar och Förenade Arabemiraten, ett avtal om ett gemensamt luftrum med Turkiet, luftfartssäkerhetsavtal mellan Europeiska unionen och Kina och Japan samt ändring av luftfartssäkerhetsavtalet mellan Europeiska unionen och Amerikas förenta stater och promemorian om förhandlingarna skickas enligt 96 § 2 mom. i grundlagen till riksdagen.

Helsingfors den 2 mars 2017

Kommunikationsminister Anne Berner

Trafikråd Sabina Lindström

KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

PROMEMORIA
EU/2014/1420,
EU/2015/1680,
EU/2015/1727,
EU/2015/1677,
EU/2015/1749
OCH
EU/2015/1747
22.2.2017

STATSRÅDETS SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM FÖRHANDLINGARNA OM ÖVERGRIPANDE LUFTFARTSAVTAL MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH DESS MEDLEMSSTATER OCH SYDOSTASIATISKA NATIONERS FÖRBUND (ASEAN), QATAR OCH FÖRENADE ARABEMIRATEN, ETT AVTAL OM ETT GEMENSAMT LUFTRUM MED TURKIET, LUFTFARTSSÄKERHETSAVTAL MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH KINA OCH JAPAN SAMT ÄNDRING AV LUFTFARTSSÄKERHETSAVTALET MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH AMERIKAS FÖRENTA STATER

1 Allmänt

Europeiska unionens råd befullmäktigade våren 2016 kommissionen att förhandla fram övergripande luftfartssavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Qatar och Förenade Arabemiraten samt ett avtal om ett gemensamt luftrum med Turkiet. Riksdagen har informerats om förhandlingsmandaten i E-skrivelse E 5/2016 rd. Förhandlingarna mellan EU och ifrågavarande länder har inletts.

Europeiska unionens råd befullmäktigade våren 2016 kommissionen att även förhandla fram luftfartssäkerhetsavtal med Kina och Japan. Riksdagen har informerats om förhandlingsmandaten i E-skrivelse E 5/2016 rd. Dessutom utfärdade kommissionen hösten 2016 ett förslag till rådets beslut om undertecknande av ett avtal om ändring av luftfartssäkerhetsavtalet mellan EU och Amerikas förenta stater (USA). Riksdagen har informerats om förhandlingsmandaten för ändringen av avtalet i E-skrivelse E 121/2014 rd.

2 Förslagens bakgrund och syfte

Luftfartssavtal

Avtalen som förhandlas fram ersätter helt eller delvis de bilaterala luftfartssavtal som medlemsstaterna ingått med ifrågavarande länder. Syftet är inte att avtalen ska begränsa rättigheter som redan överenskommit bilateralt.

Förhandlingsmandatens varaktighet är begränsad. En lång förhandlingstid är farlig för trafikens utveckling eftersom marknadssituationen lamslås på nivån för de nuvarande bilaterala avtalen från det att förhandlingsmandat beviljats. Det att förhandlingarna drar ut på tiden kan skapa en faktor som förvränger konkurrensen såväl i EU:s interna trafik som i trafiken mellan EU och tredjeländer. Vad gäller Qatars och Förenade Arabemiratens förhandlingsmandat är tidsfristen tre år och vad gäller Asean-länder och Turkiet fyra år eftersom förhandlingarna

kring det avtal om ett gemensamt luftrum med Asean-området och Turkiet som förhandlas fram kan kräva mer än tre år.

Luftfartssäkerhetsavtal

Syftet med de luftfartssäkerhetsavtal som ingås med Japan och Kina är att möjliggöra ömsesidigt erkännande vad gäller godkännande och granskning av luftfartyg och deras delar mellan EU och ifrågavarande länder. Avtalet skulle främja fri rörlighet för varor och tjänster och minska den administrativa bördan.

Luftfartssäkerhetsavtalet mellan USA och EU trädde i kraft i maj 2011 och det omfattar luftvärdighetsgodkännanden och övervakning samt miljöprovning och miljögodkännande av civila flygtekniska produkter och godkännanden och övervakning av underhållsanläggningar. Hösten 2014 befullmäktigade rådet kommissionen att förhandla om att inbegripa nya områden för samarbete och erkännande i avtalet. EU och USA har noterat att ett ökat samarbete bör prioriteras när det gäller pilotcertifiering och utbildning. Det finns skäl att i framtiden utvidga avtalet till ytterligare områden för samarbete och erkännande som ännu inte berörs av avtalet. Sådana områden är licensiering och utbildning av personal, trafik med luftfartyg, flygplatser samt flygtrafikledningstjänster och flygledningstjänst. Det bör fattas ett separat beslut om varje område till vilket samarbetet utvidgas.

3 Förslagets centrala innehåll

Förhandlingarna har inletts och för närvarande ser förhandlingsläget ut på följande sätt:

a) Förhandlingarna om ett övergripande luftfartsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Sydasiatiska nationers förbund (Asean) framskrider. Den första förhandlingsomgången ägde rum under tiden 26–28 oktober 2016 i Bryssel, Belgien och den andra omgången under tiden 17–20 januari i Jakarta, Indonesien.

Aseans mål är att öppna luftfartsmarknaden och införa en klausul om så kallad rättvis konkurrens i avtalet.

Nästa förhandlingsomgång kommer att gå av stapeln i Helsingfors den 2–5 maj 2017.

b) Förhandlingarna mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Qatar framskrider. Den första förhandlingsomgången ordnades i Doha, Qatar den 19–21 september 2016.

Qatar strävar efter att öppna luftfartsmarknaden och motsätter sig inte EU:s förslag om att införa en klausul om så kallad rättvis konkurrens i avtalet.

Nästa förhandlingsomgång ordnas under tiden 28 februari–1 mars 2017 i Doha, Qatar.

c) Förhandlingarna mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Förenade Arabemiraten har ännu inte inletts. Förenade Arabemiraten har inte indikerat huruvida man är redo att inleda förhandlingar.

d) Förhandlingarna mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Republiken Turkiet framskrider. Den första förhandlingsomgången ordnades i Bryssel, Belgien den 8–10 november 2016. Den andra förhandlingsomgången ordnades i Bryssel, Belgien den 13–14 februari 2017.

Det är fråga om ett avtal om ett gemensamt luftrum med grannlandet, där villkoret för att öppna luftfartsmarknaden är att EU-lagstiftningen tillämpas. Avtalet är mer övergripande än övriga ovan nämnda avtal såväl vad gäller liberalisering av marknaden som gemensamma regler.

Nästa förhandlingsomgång ordnas under tiden 13–14 februari 2017 i Bryssel, Belgien.

e) Avtalet om ändring av luftfartssäkerhetsavtalet mellan EU och USA förhandlades fram enligt det givna förhandlingsmandatet mellan Förenta staternas Federal Aviation Administration och kommissionen hösten 2014. Avtalet om ändring av avtalet ska nu godkännas.

f) Förhandlingarna om ingående av ett luftfartssäkerhetsavtal mellan EU och Kina framskrider. Den första förhandlingsomgången ägde rum under tiden 6–7 december 2016. Det har endast gjorts ringa ändringar i avtalsutkastet.

Nästa förhandlingsomgång går av stapeln i mars 2017.

g) Förhandlingarna om ingående av ett luftfartssäkerhetsavtal mellan EU och Japan har ännu inte officiellt inletts. Enligt kommissionens bedömning är det ännu inte lämpligt att inleda de egentliga förhandlingarna.

4 Konsekvenser i Finland

Avtalen som förhandlas fram trappar upp konkurrensen på luftfartsmarknaden, vilket bedöms gynna konsumenterna samt flygbolag som agerar på ett effektivt och lönsamt sätt.

På EU-nivå är avtalen särskilt viktiga för sådana medlemsstater som tidigare inte haft ett bilateralt luftfartsavtal med Asean-länderna, Qatar, Förenade Arabemiraten eller Turkiet och för vilka luftfarten till och från ifrågavarande länder är av stor ekonomisk betydelse.

Finland har inga särskilda nationella intressen vad gäller luftfartssäkerhetsavtalen. Avtalen bedöms dock ha stor betydelse på EU-nivå.

4.1 Konsekvenser för lagstiftningen

Luftfartsavtalen som förhandlas fram förutsätter godkännande av Finlands riksdag till de delar som bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Luftfartssäkerhetsavtalen hör uteslutande till EU:s behörighet och förutsätter således inte nationellt genomförande i Finland.

4.2 Ekonomiska och sociala konsekvenser

Det bedöms att flygrutterna och antalet turer per vecka kommer att öka tack vare de övergripande luftfartsavtalen och att kapaciteten kommer att öka mellan EU:s medlemsstater och de tredjeländer avtalen ingås med.

Luftfartsavtalen som öppnar upp marknaden trappar upp konkurrensen på luftfartsmarknaden vilket kan bedömas gynna konsumenterna samt flygbolag som agerar på ett effektivt och lönsamt sätt genom att skapa nya möjligheter till tillväxt.

Luftfartssäkerhetsavtalet som ingåtts med USA bedöms ge upphov till tids- och kostnadsinsparingar på 80 procent i anslutning till typgodkännande före 2022. De nya luftfartssäkerhetsavtal som förhandlas fram bedöms medföra gynnsamma effekter på motsvarande sätt. Ändringen av det avtal som ingåtts med USA bedöms ytterligare minska de administrativa förfarandena och underlätta marknadstillträdet.

5 Nationell behandling

Statsrådets skrivelse har beretts vid kommunikationsministeriet. Utkastet till U-skrivelse har också behandlats i ett skriftligt förfarande i trafiksektionen, som lyder under kommittén för EU-ärenden.

6 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder luftfartsavtal genom vilka luftfartsmarknaden kan öppnas i så stor utsträckning som möjligt inom de gränser som förhandlingsmandaten fastställer. Avtal som öppnar marknaden möjliggör tillväxt i trafiken. En tillväxt i trafiken gynnar Finlands tillgänglighet och skapar därigenom fördelar för näringslivet och resenärer. Statsrådet noterar förhandlingsmandatens tidsbundenhet och uppmuntrar Europeiska kommissionen att gå vidare med förhandlingarna på ett målmedvetet och lösningsinriktat sätt.

Statsrådet förhåller sig positivt till ingåendet av nya luftfartssäkerhetsavtal i syfte att uppnå en enhetlig säkerhetsnivå med EU. Dessutom understöder statsrådet godkännandet av ett avtal om ändring av luftfartssäkerhetsavtalet mellan EU och USA.